הוה יתיבנא קמיה דרב נחמן ובעי לאותביה

אונאה ואודיק חזיתן איילונית והרי אונאה

דמחילה במעות היא ולא הויא מחילה ואודיק

חזיתן איילונית הרי איילונית דמחילה במעות

היא והויא מחילה דתנן יהממאנת יוהשנייה יוהאיילונית אין להן לא כתובה ולא פירות

ולא מזונות ולא בלאות ולא היא לא אונאה

הויא תיובתיה ולא איילונית מסייע ליה לא

אונאה תיובתיה דלא ידע דאיתיה אונאה

דמחיל גביה ולא איילונית מסייע ליה דניחא

לה דתיפוק עלה שמא דאישות ההיא יאיתתא

דאמרה ליה לההוא גברא זיל זבין לי ארעא

מקריביי אזל זבן לה א"ל אי הוו לי זוזי

מהדרת לה ניהלי א"ל את ונוולא אחי אמר

רבה בר רב הונא יכל את ונוולא אחי יאמר

מכא דעתיה ולא גמר ומקני ארעא הדרה 🖻

פירי מאי ירבית קצוצה הוו ויוצאין בדיינין

או דילמא כי אבק רבית הוו ואין יוצאין אמר

רבה בר רב הוגא מסתברא כי אבק רבית

הוו ואין יוצאין בדיינין וכן אמר 🗈 רבא כי אבק

רבית הוו ואין יוצאין בדיינין אמר ליה אביי

לרבה משכנתא מאי התם מעמא מאי משום

דלא קץ ליה הכא גמי לא קץ ליה או דילמא התם זביני הכא הלואה א"ל התם טעמא מאי

משום דלא קץ ליה הכא נמי לא קץ ליה אמר

רב פפי יעבד רבינא עובדא וחשיב ואפיק

פירי דלא כרבה בר רב הונא אמר יימר בריה

דרב יוסף משמיה דרבא הא משכנתא

באתרא דמסלקי אכל שיעור זוזי מסלקינן

ליה "אכל מפי לא מפקינן מיניה ולא מחשבינן

משטרא לשטרא ובדיתמי אכל שיעור

זוזי מסלקינן ליה [-] אכל מפי מפקינן מיניה

ומחשבינן משמרא לשמרא אמר רב אשי

השתא דאמרת אכל מפי לא מפקינן מיניה

"אכל שיעור זוזי נמי לא מסלקיגן ליה בלא

זוזי מאי מעמא סלוקי בלא זוזי אפוקי מיניה

הוא הוי אבק רבית יואבק רבית אינה יוצאה

בדיינין 🗓 עבד רב אשי עובדא ביתומים קטנים

ל) יבמות קיג. כתובות ק:,ב) [ר"מ מ"ז וכן ברי"ף ירא"ש לימאז. ג) וני׳ רא"ש רבא], ד) [לעיל סא:], ד"ה בלאותו.

הגהות הב"ח

(ה) גמ' וכן אמר רבה כי: (ב) רש"י ד"ה אכל כשיעור וכו׳ הוה לי זוזי (לא) תו״מ ומה שנ״ב חסר: (ג) ד״ה לא מסלקינן וכו' דכיון דכי אכלינהו:

הגהות הגר"א

(א) גמ' סמכה דעתיה נו". נ"ב ואינו מכור אלא כו". נ"ב ואינו מכור אלא על תנאי זה. טוש"ע י"ד קע"ד וח"מ סי קפ"ב וקמ"ל שלא תאמר דלא סמכא דעתיה ונחרצה המוכר בלא תנאי קמ"ל דהוא תנאי גמור אבל הרמב"ם גורס לא סמכא כו' ולא קנה כלום וכתב לח"מ שמפרש מ"ש אי הוו זוזי כו׳ לא בתורת שאלה אלא בתנאי גמור וכיון שלא שתק השליח אלא אמר את ונוולא אחי לא גמר ומקני ע"ש וכ"כ בש"ע ח"מ סי ר"ו: [ב] שם לא. גירסת הרמב"ם וכ"ה נו. גירסת הרי"ף. מ"מ וו"ש ומחשבינן משטרא לשטרא (דלגירסת רש"י כ"ש הוח): [ג] שם עבד ר"ח עובדח ביתומים קטנים כגדולים. בית המומים ספנים כגדונים.

נייב הריייף ורמציים לייג

לה אבל הראייץ ושיים

כמצוה: [ד] רש"י דייה

לא מסלקינן. עד כוי.

נייב ורמציים פיי שאינו

מנה לו הכל אלא שאינו

מנה לו הכל אלא כמו שיראו הדיינים אבל ש"פ שיל שו לפיל שיי. [רו] דוום ד"ה פירי. אע"ג כו'. נ"ב וכ"כ הרא"ש אבל רבית קלולה וע' ברא"ש בארוכה:

איילונית. קדמני להראותי טעמא לדבריו מאיילונית כדלקמן: הממאנת. קטנה יתומה שהשיאתה אמה לדעתה אמרו חכמים יכולה למאן דמן התורה אין מעשה קטנה כלום ואמה אינה זוכה בה לקדשה ורבנן הוא דתקון נשואין ליתומה שלא ינהגו בה מנהג הפקר וישמרנה בעלה והם אמרו דקגי לה במיחון: אין לה כסובה. ואף מה שהכניסה לו בנדונייתה ושמאתן בכתובתה וכל שכן מאתים שתיקנו לאשה משום דבעל כרחיה נפקח: שנייה. שניות לעריות שגזרו חכמים בפ' שני דיבמות (דף כ.) אין לה כתובה דקנסא הוא דקנסינן לה מפני שמרגילתו עליה כדאמרינן ביבמות (דף פה:): והאיילונית. דוכרניתא דלא ילדה לשון איל. אין לה כתובה שמקחו טעות דלאו אדעתא דהכי נסבה ואע"ג דכי מחלה היא נדונייא דילה למוסרה בידו טעות הואי מחילה בטעות הויא מחילה: ולא פירות. נכסים שנפלו לה בירושה אחר שנשאת תיקנו חכמים שהבעל אוכל פירות ולה תיקנו תחתיהן שאם נשבית חייב לפדותה משלו. ואלו אף על פי שאין להם תקנת פירות שאם נשבית לא יפדנה דלא קרינא בה ואותבינך לאינתו אפילו הכי לכשתלא לא יחזיר לה פירות שאכל: ולא בלאות. הכניסה לו בגדים בנדונייתה אפי׳ יש מהם קיימים לא יחזיר בלאותיהן. אלמא מחילת אכילת פירות אע"פ שבטעות מחלה לו מחילה היא: דלא ידע. שנתאנה דליחול הלכך אין כאן מחילה ואפילו בטעות: דניחא לה דניפוק עלה קלא שמא דאישות. ואפי׳ יודעת שאין נשואיה נשואין רלונה להאכילו: א"ל. מוכר לשליח: אי הוה לי זווי מהדרת לי. רולה אני שתקבל מעותי: את ונוולא אחי. אתה והיא קרובים אתם ותתרנו ביניכם. ונוולא לשון ארמי בין בזכר בין בנקבה כשרולה לומר אתה והוא או אתה והיא כך ראיתי בתשובת

הגאונים. ואני אומר שזה שמה: משכנסא מאי. משכן לו שדה ולא קן עמו לאכול פירות לשם רצית אלא סתם והוא ירד ועשה ואכל: הכח נמי לח קץ ליה. ופליג אדרב נחמן דאמר לעיל הדרא ארעא והדרי פירי: וחשיב. כמה אכל פירות ואפקינהו מיניה: באתרא דמסלקי. במקום שנהגו להלוות סתם ומלוה אוכל פירות ולא פסק עמו בנכייתא כדלקמן ונהגו לסלק את המלוה ממנה בכל עת שתשיג יד הלוה למעות: אכל כשיעור זווי. כפי מה שנמכרין הפירות בשוק ובא הלוה לפנינו ותבע ואמר איני רוצה שיאכל פירותי ברבית ישומו פירות שאכל ויטלם בחובו אילו הוו לי זוזי (כ) לא מסלקינן ליה השתא נמי פירי אכל זוזי דידי נינהו: מסלקינן ליה. ואע"ג דאבק רבית הוא ואינה יוצאה בדיינין הני מילי לבתר דשקליה אבל זה זריז הוא ואינו מניחו לאכול אלא כדי הקרן: אכל טפי לא מפקינן מיניה. דאבק רבית הוא ואינה יונאה בדיינין: ולא מחשבינן משטרא לשטרא. אם חייב לו מעות בשטר אחר אין העודף בזה שאכל פרעון לחוב השטר האחר דהאי אפקינן מיניה הוא מה שאכל כבר: וביסומים. אם שדה זו של יתומים היא: אכל טפי מפקינן מיניה. שב"ד שבעיר אביהן של יתומים והרי הם שליטים לעשות משפט והם לא מחלו על העודף שאכל והוה ליה כמאן דסלקוה משעתא דאכל שיעור זוזי: לא מסלקינן ליה בלא זווי. [ד] עד שיתן לו כל שיעור מעות הלואתו (ג) וכיון

דכי אכלינהו להך לאו בחורת פרעון אכלינהו הוה ליה אבק רבית משעת אכילה ואינה יוצאה בדיינין וכי סלקוהו משדה זו בלא זוזי אפוקי מיניה אבק רבית שאכל הוא. והאי דנקט לעיל אתרא דמסלקי דאילו אתרא דלא מסלקי שנהגו לאכול המשכונא שנים הקצובות למנהגן ואילו הוו ליה זוזי לא מצי מסלק ליה הכל מודים דכל אוסן השנים כמכר הוא אצלו ואי נמי אכל שיעור זוזי לא מסלקינן ליה:

הוה יסיבנא. כי אמר ומודינא דאי שמיט ואכיל כו׳: ובעי לאותביה בטעות ולא הוי מחילה ולכך הדרי פירי אבל אם היה נותנו בתורת אונאה. דתנן (לעיל דף נא.) דמחזיר לו אונאה ואע"ג דמדעת רבית לא הוי הדרי דאבק רבית הוא אבל התם גבי פירות דקל נתן לו הואיל וטעה אלמא מחילה בטעות לאו מחילה היא: וביני ולא מחילה בטעות היא דנהי דיכול לחזור מ"מ אין לו לחזור ואודיק. השגיח בי וראה שהיה בדעתי להשיב על דבריו: חזיסן כי היכי דליקו בהימנותיה ולכך אית לן למימר דאפילו היה יודע

שיכול לחזור לא היה חוזר ורבא דהוה בעי לאותביה מאונאה היה סבור דטעמא דרב נחמן דלא מפקינן באי שמיט ואכיל משום דמחילה בטעות הויא מחילה ולפי סברת רבא היה משיבו ומביא ראיה מאיילונית: הממאנת והשנייה והאיילונית

אין להן כתובה פירות ומזונות ובלאות. נפי"ב דכתונו" (דף קו:) תניא כילד אמרו ממאנת אין לה מזונות אי אתה יכול לומר ביושבת תחת בעלה שהרי הבעל חייב במונותיה אלא כגון שהלך בעלה למדינת הים ולותה ואכלה ועמדה ומיאנה ואיילונית נמי יש לפרש בענין זה דלמזונות שאחר מיאון ואחר שנמנאת איילונית לא אנטריך דפשיטא דלית לה מזוני ושנייה אין לפרש ביתבא תותיה דהא מילתא דפשיטא דהא אפילו אלמנה לכ"ג דאית לה כתובה אין לה מזונות היכא דיתבא מותיה כדאמר ביש מותרות ויבמות דף פה. ושם) בעמוד והולא קאי מזוני אית לה וכשהלך בעלה למדינת הים ולותה ואכלה לא אנטריך דהא אלמנה לכ"ג כה"ג נמי אין לה כדמסיק ביש מותרות אלא לאחר מיתה איירי דס"ד דיש לה כמו לאלמנה

כדאמרי׳ התם: ובלאות. פיי בקונט׳ שהכניסה לו

בגדים בנדונייתא אפילו יש מהן קיימין לא יחזיר ואי אפשר לומר כן דבכל מקום שמיירי בבלאות קיימין מזכיר בהדיח קיימין כדחמר סוף פרק אע"פ (כתוצות דף סג:) מרדה הפסידה בלאותיה קיימין ובסוף אלמנה [ניזונית] (שם דף קא:) נמי אמרינן זנתה לא הפסידה בלאותיה קיימין ובהדיא אמרינן בפ' אלמנה (שם.) בגמרא דהך משנה לא שנו אלא נכסי מלוג אבל נכסי לאן ברזל אית לה ופריך אהייא אילימא אממאנת ואאיילונית אי דאיתנהו אידי ואידי שקלה ואי דליתנהו אידי ואידי לא שקלה אלא אשנייה אי דאיתנהו אידי ואידי

מלא אשנייה אי דאימנהו אידי ואידי שקלה ואי דלימנהו אידי ואידי שקלה ואי דלימנהו איפכא מבעי ליה ומסיק לעולם אשנייה ובלימנהו וקנסוה רבנן לדידה בדידיה ולדידיה בדידה אלא הגך בלאות דקתני הכא היינו בלאות שאין קיימין ופירות דקתני לאו בפירות שאכל קאמר דאפילו קרן גופיה אם אכלו אין לה אלא אנטריך לאשמועינן דאין לה פירות שליקט והם עדיין בעין אי נמי תקנת פירות קאמר דאין לה כגון שנשבית ולותה ופדתה עלמה ואחר כך מיאנה דומיא דמזונותם:

פירי מאי כרבית קצוצה דמי ויוצאין. [ה] אע״ג דמשמע הכא דאי הדרו פירי לא הדרו אלא מטעם דהוי רבית קצוצה מכל מקום רבינא דאפיק פירי ע"כ לאו מהאי טעמא דהא אית ליה בריש פירקין (לעיל דף סב.) דמשכנתא בלא נכייתא בדינינו אין מחזירין ממלוה ללוה אלא ל"ל דטעמא דרבינא משום דהויא מחילה בטעות ולא הוי מחילה ודוקא בזביני כעין עובדא דרבה בר רב הונא אפיק רבינא פירי ולא בהלואה ור"ת מפרש הכא כרבית קלולה דמי לא מטעם רבית קצוצה יוצאים אלא כלומר משום דמחילה בטעות לא הויא מחילה ויולאים כמו רבית קלולה דיולאה או דילמא הויא מחילה ואין יולאים כאבק רבית דאין יולאים בדיינין ואין נראה דמה לו לתלות מחילה בטעות ברבית קלולה אבל טעמא דרבינא הויא ודאי משום מחילה כדפרישית:

במישלם

עשין ווח טושיע חוזייע פיי קיו סעי' ה [וסי' קנה סעי' ין: סה ב מיי׳ שם הל' ב ועיין בהשגות ובמגיד משנה טוש"ע ה"ע סי קטו סעני ד: בו ג מיי שם טוש"ע שם סעני ג: בו דה מיי פ"ו מהלי מלוה הל' ד עיין מ"מ ופי"א מהל' מכירה הל' יב סמג עשין פב ולאוין קלג טוש"ע ח"מ סיי קפב סעי יב וסיי רו סעיי ח וטוש"ע י"ד סי' קעד סעי' ג: מח ו ז מיי' פ"ו מהל' מלוה ולוה הלי ועיין שם הל' ז ובהשגות ובמ"מ סמג לאוין שם טוש"ע י"ד סי קעד סעי

עין משפם

נר מצוה

ים מ"מל מיבונו למ מבינ

. גוע״ם: מלוה ולוה הלי א מלוה הלי א סמג שם טור י"ד סי' העב כל הסוגיא וע"ש שיש בה פירושי שונים:

מוסף רש"י

הממאנת והשנייה והאיילונית אין להן לא כתובה. משום דמעלמה יולאה, שניה קנסא דרבנן הוא כדאמרינו ביבמות בפ' יש מרגילתו לנושאה, שאינה מפסדת כלום בנשואין, שאינה נפסלת בהן וולדה כשר, איילונית משום דמקח טעות הוא (כתובות ק:). ולא פירות. דין פירות והוא פירקונה שתיקנו חכמים תחת פירות נכסי מלוג שהוא אוכל אין לה ואם משבית אינו חייב לפדותה, דתנאי כתובה ככתובה וכיון דאין לה כתובה אין לה תנאי כתובה, וכן מזונות נמי תנאי כתובה נינהו. ובפרק בתרא (שם אמרינן כינד אמרו ממאנת אין לה מזונות, אי אתה יכול לומר ביושבת תחתיו שהרי בעלה חייב במזונותיה, אלא שאם הלך למדינת הים ולוותה ואכלה ועמדה נוי״ווו). ולא בלאות. שחמי בגדים שהביאה לו בשותא ולבשן הוא, אינו מחזירן לה ביניחתה (חוח).